

Flexibele schooltijden, effectiever onderwijs

Een 'low-budget-innovatie' op openbare basisschool De Wilgenhoek in Hank boekt groot resultaat. Het was een overstap naar flexibele schooltijden, die leidde tot effectiever onderwijs en meer leerplezier bij de leerlingen. Bovendien is het team enthousiast en zijn zowel de ouders als de Inspectie van het Onderwijs tevreden.

Drijvende kracht achter de vernieuwingen op De Wilgenhoek is directeur Nadia Verhoeff-Moezel. Met aanstekelijk enthousiasme leidt zij bezoekers rond in haar school: 'Ik had zelf nooit gedacht dat het zo goed zou lukken in zo'n korte tijd. Maar ik was er wel van overtuigd dat dit de goede aanpak is. Dit is een en al passend onderwijs. Dit is het onderwijs van de toekomst.'

De Wilgenhoek in het Noord-Brabantse dorp Hank (70 leerlingen) is vorig jaar in één keer afgestapt van het traditionele jaarklassensysteem. In plaats van acht groepen zijn er nu nog drie 'bouwen' waarin elk kind op zijn eigen niveau werkt: onderbouw, middenbouw, bovenbouw. Daarbij kwamen flexibele schooltijden, wat inhoudt dat kinderen mogen kiezen hoe laat ze willen beginnen en hoeveel middagen ze vrij zijn. Dat werkt zo: aan het begin van het schooljaar kiezen kinderen (en hun ouders) of ze om 8 uur, 8.30 uur of 9 uur naar school gaan. Tot de kerst blijft hun rooster zo, daarna mogen ze eventueel nog switchen. Afhankelijk van de starttijd gaan ze door tot 14 of 15 uur, maar de school is op maandag, dinsdag en donderdag tot 16 uur open en op woensdag en vrijdag tot 15 uur.

Drie middagen vrij

'Er zijn kinderen die ervoor kiezen om twee dagen van 8 tot 16 uur naar school

te gaan, omdat ze dan drie middagen vrij hebben', vertelt Verhoeff, maar voegt daar onmiddellijk aan toe: 'Dat kan en dat mag, maar het zijn lange dagen en wij kijken wel of het kind dat aankan, anders gaat het niet door. Wij hebben uiteindelijk het laatste woord over het rooster.' Zo houdt de school ook in de gaten

dat kleuters 23 uur per week naar school gaan en de overige leerlingen minimaal 25 uur en maximaal 30 uur per week. Dat laatste gebeurt ook. Sommige kinderen vinden het leuk om langer te blijven, en andere kinderen, die wat extra hulp kunnen gebruiken, kunnen bijvoorbeeld op vrijdagmiddag nog aansluiten. Volgens Verhoeff is het onderwijs vooral effectiever geworden door de individuele aanpak en de variatie in groepsgrootte. 'Aan het begin en eind van de dag hebben we kleinere groepjes binnen in wisselende samenstelling. In die uurtjes kunnen we kinderen meer aandacht geven.'

Tussen 9 en 12 uur zijn alle kinderen binnen. 'Dat is ook belangrijk, want voor sommige lessen is het efficiënter als iedereen er is', zegt Verhoeff. 'Bijvoorbeeld de creatieve lessen, maar ook het

rekenen, waarvoor alle leerlingen van groep 4 tot en met groep 8 een eigen tablet hebben. De leerkracht geeft groepsinstructie, waarna de kinderen op hun tablet gaan werken. De tablet registreert snel het niveau van een kind en past daar het aanbod van het rekenwerk op aan. De leerkracht ziet direct wie extra hulp

nodig heeft. Nakijsen hoeft ze niet: dat doet de tablet, waardoor zij tijd heeft om bepaalde kinderen te helpen.'

Niveaoverschillen

Ook bij alle andere vakken werken de kinderen allemaal op hun eigen niveau, binnen dezelfde methode, die 'Alles-in-1' heet. 'We zijn die methode op het spoor gekomen doordat we ons licht zijn gaan opsteken bij andere scholen die al met flexibele schooltijden werken', vertelt Verhoeff. 'Wij zochten vorig jaar naar een andere aanpak, omdat we ons onderwijs meer wilden afstemmen op de onderwijsbehoeften van de leerlingen. We hadden combinatiegroepen, gaven dus al binnen de groep op verschillende niveaus les, maar we wilden meer. We zagen binnen elke groep veel niveauper-

'Ik zag ze om 8 uur al op het schoolplein rondhangen'

Nadia Verhoeff in de groep leerlingen die aan het eind van de schooldag nog aan het werk is, terwijl hun klasgenoten al naar huis zijn. Het zijn leerlingen uit alle groepen, die ieder met hun eigen werk bezig zijn.

schillen, ook omdat we hier relatief veel hoogbegaafde en dyslectische leerlingen hebben. Daarnaast vonden we de vaste schooltijden echt uit de tijd. Elke dag zagen we om 8 uur al kinderen rondhangen op het schoolplein, terwijl we pas om halfnegen begonnen. Ik dacht: als die kinderen vast eens aan het werk konden gaan, hoeveel win je dan?'

Verhoeff organiseerde voor haar team een excursie naar een sterrenschool en een lezing door Marjolein Ploegman, bestuurder van De School in Zandvoort, die flexibele schooltijden en flexibele vakanties al ver heeft doorgevoerd. 'Zij was buitengewoon inspirerend', zegt Verhoeff. 'Op haar school werkt elk kind aan hetzelfde thema, maar wel op zijn eigen niveau. Dat was precies de oplossing die wij zochten voor onze gevarieerde leerlingengroep. Dyslectisch of hoogbegaafd? Niemand merkt het, niemand is meer bijzonder. Dit is echt passend onderwijs.'

Geen extra geld

'Wij waren te laat voor het landelijke experiment met flexibele vakanties, maar de schooltijden aanpassen, dat mag wel, en dat zag het hele team zitten. Extra geld kregen we niet, daarom moesten we creatief bedenken hoe we dit konden realiseren. Maar met een beetje 'out of the box-denken' is veel op te lossen', aldus Verhoeff.

Zo heeft de school het fenomeen 'lesgebonden en niet-lesgebonden taken' losgelaten. 'Er zijn taken en die verdelen we. Ook zijn we effectiever gaan vergaderen. Parttimers kunnen daar niet altijd bij zijn, hun collega praat ze bij. Praktische dingen regelen we via de mail. Ook het

tablet-rekenen neemt werk uit handen. Verder hebben we een intern coördinator opgeleid voor leerkrachten in opleiding. Daardoor hebben we hier altijd lio's lopen voor extra ondersteuning. Zo is het gelukt om zonder extra middelen heel anders te gaan werken.'

Klankbordgroep

Verhoeff betrok vanaf het begin de ouders bij het proces via een klankbordgroep en de MR. In juni 2013 organiseerde ze een voorlichtingsavond. De MR had toen al ingestemd met invoering van andere schooltijden. Een ouderraadpleging is niet gehouden, omdat ouders ook de mogelijkheid houden om voor traditionele schooltijden te kiezen. Per 1 augustus 2014 gingen de flexibele tijden van start.

Inmiddels trekt De Wilgenhoek, een school van de Stichting Openbaar Onderwijs Land van Altena, aandacht met de opvallende resultaten. 'Andere scholen kijken naar ons, maar ouders ook. Ik merk dat er ouders zijn die echt ander onderwijs zoeken en dan hier terecht-

'Met out-of-the-box-denken is veel op te lossen'

men. Ik krijg meer inschrijvingen', vertelt Verhoeff. 'En de leerkrachten? Hun werkdruk was dit jaar hoog omdat alles nieuw was. Maar niemand wil terug naar het oude systeem!' < De kers op de taart was voor Verhoeff het goede rapport van de inspectie en de persaandacht die dat opleverde.

Andere tijden

De Vereniging Openbaar Onderwijs (VOO) helpt scholen met de overgang naar andere schooltijden. Meer informatie? Neem contact op met adviseur Flora Breemer, f.breemer@voo.nl of 036 533 1500